

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethet: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztély P. kereskedéseiben.
Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, lejárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztély Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppel Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Urutca 13. Lang et Schwarz, Fűrdőutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyiltár sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
egész nagy íven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft o. é.
nyolcz hóra 8 „ „ „
félévre 6 „ „ „
évnegyedre 3 „ „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kolozsv. Közlöny“
szerkesztősége.

A gyula-fehérvári csillagda.

Tisztelt szerkesztőség!

A „Pesti Napló“-nak f. év april 22-ki számában egy valaki jónak látta ostrom alá venni a „Batthyányi-féle intézetet. Ennek folytán alólírt fölhíva éreztem magam megtenni észrevételeimet az alaptalan és roszzakaratu megámódásokra. Be is küldöttem válaszat a „P. N.“-nak abbéli meggyőződésomban, hogy a szerkesztőség méltánylatul leend a kérdésben levő ügy iránt, és a mekkora mértékben tért engedettlapjában a névtelenség homályában burkolódzó levelezőnek a támadásra, ép akkora tért fog engedni a méltatlankodó támadás visszautasítására. De nagyon csalatkoztam. A „Pesti Napló“ sem a méltányosság, sem a lovagiaság elve szerint libegtet osztó igazságosságának mérlegét.

Ugyanis, míg névtelen levelezőjének, gyanúsító, sértő és igazságtalan támadásait minden megszorítás nélkül tárja föl a közönség előtt; addig a nyílt sakkal létesített önvédelmet lehetetlenül teszi az által, hogy a válasznak a roszzakaratu célzásokra vonatkozó, valamint a tulajdonjogot hangsúlyozó észrevételeit, teljesen mellőzte; sőt a névtelenség sánczai mögé rejtőzni nem akaró beküldőnek nevét is megcsontította mihez joga nem volt, csupán azt közölve a válaszból, mit alkalmasnak talált arra, hogy a tendenciosus módon megcsontított közleményt ezen észrevétellel fejezhesse be: „Vajjon nem lehetne-e ezen a dolgon változtatni, s a gyula-fehérvári műkincseket a pesti csillagda számára Pestre szállítani? Az ügy mindenesetre megérdemli kormányunk figyelmét.“

Nagyon épületes egy okoskodás! Ennyi fáradsággal bármikor ezt is indítványozhatná a „Pesti Napló“, hogy b. Rothschild pénzkincsei szállítsanak Pestre, melyek többet érnek a gyula-fehérvári csillagda két-három rozsdás tubusánál. Ehez még csak egy adag petroleum, aztán meglesz a nyomatéka is a jóindulatú ajánlatnak. Csak rajta! tessék továbbra is ilyeneket hirdetni, majd önök fejére nőnek azok. Szegény állapotban lehet a pesti csillagda is, ha Gyula-Fehérvárra szorult. Akár mikép tengődjék a gyula-fehérvári Batthyányi-féle intézet, ahoz semmi köze sem a kormánynak, sem a „P. N.“-nak. Intézetünk az államnak csupán egygyel tartozik, és ez az adó, ezt pedig minden szegénysége dacára pontosan fizeti, a többi aztán az ő és az erd. kath. megye dolga. A „P. N.“ jobb szolgálatot tenne a hazának és a kormánynak, ha arra hívná föl utóbbi figyelmét, hogyan akassza meg Erdélyben az ellenzék felé irányuló áramlatot, nem pedig ajánlatot tegyen az iránt, hogyan támadják meg a magány vagyont, s hogyan szállítsanak egyet-mást föl Pestre, mihez Pestnek és a pesti csillagdának semmi köze. Eleget szállítottak már ki a szegény Erdélyből, majd nem lesz hová mit szállítani. Ezen már kezdenek elmélni kedni az erdélyiek, jó lesz, ha a „P. N.“ is kisé elmélnedik fölötté. Egyébiránt ez más kérdés tárgya, és azért mindezeket mellőzve, csupán arra kérem a tisztelt szerkesztőséget, sziveskedjék az alább következő választ egész terjedelmében becses lapjában közzé tenni.

A „Pesti Napló“ folyó évi april 22-én megjelent számában Gyula-Fehérvárról egy cikket közöl, melyben egy névtelen valaki, részint tájékoztatásból, részint roszzakarattól a gyula-fehérvári Batthyányi-féle csillagdat és könyvtárt választja támadása tárgyaul. Minthogy cikkiró sok valótlant mond, és ez által az olvasó közönséget tévutra vezeti, kötelességemnek tartom mindkét intézetet illetőleg, a valódi tényállást fölfejtetni.

Cikkiró mindenekelőtt sajnálkozik a csillagda és könyvtár jelenlegi elhanyagolt állapotát fölött; megrója a „kicsinyserű érdeklődést, a melyet mindkét intézet fenntartása és hasznosítása iránt tanusitanak; egyéb valótlanságok fölemlítése mellett gyanusítja az igazgatót, nyilvános számadást követelven az alap mikénti kezeléséről és hovafoordításáról.

Mielőtt érdemlegesen hozzá szólnék a dologhoz szükségesnek tartom a kettős intézet keletkezésének és eddigi működésének történetére röviden visszapillantani.

A nagy kiterjedésű épület, melyben a csillagda és könyvtár helyet foglalnak, egykor a keresztény foglyok szabadítására alapított Trinitariusok rendjének temploma volt. A szerzetnek II-ik József császár idejében történt fölölátása alkalmával a katonai hatóság tett kezét a templomra és az ahoz csatlakozó zárdáépületre; használta is darab ideig katonai célokra, míg 1792-ben gróf Batthyányi Ignác erdélyi püspök erélyének sikerült a zárdát és templomot visszaszerezni az erdélyi egyházmegyének. A zárdá helyiségei a püspök bőkezűségéből papnöveldevé alakították át; a templom homlokzatára csillagda épült; a gerendázatok által kettős emeletté alakított templomnak felső nagy termében a körülbelől 26 ezernyi kötetből álló híres Batthyányi-féle könyvtár helyeztetett el. A nagylelkű alapító az 1798 jul. 31-én kelt alapító levelében mindkét intézetet az erdélyi egyházmegyének hagyományozza, az azok fölötti föfelügyeletet püspöki utódaira, az erdélyi káptalanra s a kath. status elnökére ruházván át. A csillagda szakértő egyénre bízott, oly kötelességgel, hogy az illető fölügyeljen a könyvtárra, s vezesse az észleleteket, fáradságának jutalmául évi 800 frt jelöltetven ki, az idők folytán körülbelől 30 ezernyi tökéleg növekedő alaptól, mely későbbi ingatlan javakból jobbra tőkepenzzé változtatván, mai nap is egyedüli biztosítékát képezi az intézetnek. Mártonfi püspök alatt a csillagászi és könyvtárnoki állomás kanonoki stallummá nőtte ki magát, oly formán, hogy az illető utolsó minőségében is tartozik végezni a nevezett állomáshoz kötött kötelemeket. Ambátor az ötvenes évekig a csillagda szakértőkre vala bízva, mindazonáltal az észleletek hiányosan folytattattak, nem más okból, hanem azért, mivel a csillagda soha sem volt kellően berendezve, s néhai Kovács Miklós püspök, azután Haynald Lajos volt erdélyi püspök által beállított két új távcső sem emelhetette az intézetet a csillagászat jelenkori igényeinek színvonalára. Fölvirágztatásának főbb akadályá azonban szakértők kiképeztetésének és kellő ellátásának nehézségében keresendő. Aztán, talán egy-egy a csillagászat iránt szenvedélyes hajlammal bíró ifjun kívül — mi ritka eset — ki is vállalkozik a megyében theologiai tanulmányainak befejezése után még két három évig csillagászatot hallgatni Buda-Pestben, vagy külföldön pusztá 800 frtnyi évi jutalom mellett, előhala-

dásra való kilátás nélkül? eredeti szabály az lévén, hogy a csillagász-kanonok nem léphet magasabb rangu kanonoki stallumba; és ha az illető előregszik, szakértő segéd vagy helyettes nélkül, az ötödik emeletben levő észlelőn hogyan végezheti kötelességszerű észleleteit? Nagy bajok ezek, melyeken nem segíthet egyéb, hanem csak gazdag pénzforrás, már pedig a Batthyányi-féle intézet ilyen fölöttépen nem rendelkezik, összes alapja körülbelől 26 ezer frtnyi tőkepenzből, egy 15 holdnyi szántóföld és 6 holdnyi szőlőből állván, mi igen csekély akkora igényekhez képest, kiváltképen ha tekintetbe vesszük, hogy az 1500—1700 frtnyi évi jövedelem nagyobb részét fölemészti az adó, a rengeteg épület fenntartása, a szőlő műveltetése, mely — ha roszz termés vagyon — nem fedezi a ráfoordított költségeket. A szerény maradvékból aztán bajos a tudományok jelenkori igényeinek megfelelő csillagdat berendezni, fenntartani; bajos csillagászt külföldön taníttatni, azt alkalmazása idején kellően jutalmazni stb.; annál kevésbbé lehet a könyvtárt ujabkori termékekkel gazdagítani, mi már azon okból sem történhetik, mivel nincsen arra való alkalmas helyiség, a régi könyvek minden zugát elfoglalván a könyvtárnak. Új helyiségre, új épületre volna szükség, még pedig sokkal nagyobbra, mint minő a régi, miután az ujabkori irodalom termékei, minden válogatás mellett rövid idő alatt, egy a réginnél még egyszer akkora termet töltene be.

Valóban, hogy a névtelen levelező izlése szerinti csillagdánk és könyvtárunk legyen; arra nem 30 ezer, hanem legalább 150—200 ezer forintnyi alaptbiztosíték kívántatnék. Könnyű rejtett név mellett okoskodni, könnyű extra muros szemrehányásokat tenni; de tessék forrásokra és eszközökre utalni, köszönettel veendjük a jó tanácsokat. Mi is egész lélekkel szeretnők emelni intézetünket; de ki tehet róla, ha nem lehet. „Hic Rhodus, hic salta!“ Megvagyok győződve cikkiró is inkább szeretne tokajit inni, négy fogatu diszes kocsiyal járni; miért nem teszi azt? van annak kilencvenkilenc oka, s a századik az, mivel nem lehet.

De boesánat, cikkiró tud tanácsot: ott a „joggal hivatott tényezők, kik“ — mint mondja — „ne engedjék az alkotott művet romlásnak indulni, hanem részükéről is áldozatul hozott fillérekkel iparkodjanak az idők vasfogai ellen megvédeni s fennmaradásukról (?) gondoskodni.“ — Kik ezen joggal hivatott tényezők? az erdélyi püspök és a káptalan, fogja mondani cikkiró. Szegény okoskodás, mintha nem tudná maga s, mekkora gond terheli az erdélyi püspököt, i, ha tizszer akkora jövedelemmel bírna, akkor is mindig találna égetőbb szükségeket Erdélyben vagyonának hovafoordítására. Erdélyi plebaniáink fele része a szó teljes értelmében szegény; ötöde alig bír 350—400 fitalót vannak 300 frtos plebaniáink is; templomaink, iskolaházaink sok helyt romba dőlnek. lát még szegény néptanítóink; vannak közölt olyanak, kik 50—60 frtnyi évi jövedelemmel többel nem dicsekedhetnek. Vajjon nem joggal hivatott tényező-e ezen szegény plebanusok, a romba dülő templomok és iskolaházak, koldus tanítókra nézve az erdélyi főpásztor, ki bizonyára mélyebben érzi ama sajgó sebekeket, mint cikkiró. Bizonyára a diés alapító szándékban nem lehetett oly terüt róni utódjaira,

melynek teljesítése fontosabb és égetőbb szükségek mellőzését vonná maga után.

Mi pedig a káptalan illeti, ez annál kevésbbé biztosíthatja „áldozatul hozott filléreivel“ a csillagda és könyvtár virágzását. Mit is használnának az utóbbi részéről áldozatul hozott fillérek, hol 150—200 ezernyi biztosítéknak szükségességéről vagyon szó? A fehérvári káptalan tagjainak évi fizetése rangfokozat szerint évi 800—3000 forint közt változik, mely fizetés mellett legjobb akarattal sem teljesíthetik cikkiró óhaját. Hiába hivatkozok Egerre, mondván: „ha Egerben tudnak és akarnak valamit fölmutatni, miért ne Gyula-Fehérvárrt? E kérdés-sel szemben bátor vagyok kérdeni: ha Bécsnek van szt. István tornya, miért nincs Pestnek is? Bocssássa rendelkezésünkre az egri csillagda segélyforrásait, s meglehet győződve, Gyula-Fehérvárnak is lesz csillagdája, lesz legalább olyan, milyen van Egernek.

Egyébiránt furesa fogalma van cikkirónak csillagdáról és annak földadatáról. — Azt akarja, hogy a csillagász-kanonok — hamindjárt 70—80 éves is — mindig a „torony tetején“ üljön, végezven kötelességszerű észleleteit, oktatta mindenkit a legelső tanártól az utolsó gymnasiumi tanulóig, oktatta a „számos átutazót, kik a szép eszközök és termek szemlélése mellett valami észleletet is szivesen figyelemmel kísérnének? Szegény asztronomus-kanonok! Utoljára még azt is követelhetné valaki tőle, hogy csillagokat tegyen láthatóvá fényes nappal tudományszomjas „átutazók“ számára, „kik a szép eszközök és termek szemlélése mellett valami észleletet is szivesen kísérnének figyelemmel.“ S mindezt pusztá 800 frtnyi évi fizetés mellett, minővel mai nap minden állami praeparandiae tanító dicsekszik. Egyébiránt elég az neki, gondolja magában cikkiró. Napi fáradozásai után ha megéhezik — 800 frtnyi évi fizetés mellett mai nap könnyű megéhezni — legalább részére van biztosítva az előjog, hogy míg más halandó a földszinéről szabad szemmel nézi a csillagokat, addig ő a „torony tetejéről“ tubuson keresztül vizsgálhatja a holdat.

De térjünk vissza a dologhoz. — Igaz, könyvtárunk 1000—1500 darabnak kivételével nem dicsekedhetik az ujab irodalom termékeivel; de annál gazdagabb régi műkincsekben. Ezek nem hevertek s most sem hevernek kamat nélkül; ugyanis mindegyre látogatják hazánk tudósai a könyvtárt, tetszés szerint kizsákmányolván a szakmaikba találó annyagot. Ilyeneknek bármikor is szolgálatára áll az illető könyvtárnok, míg ellenben oly igényű látogatókkal szemben, minő levelező, természetesen nem marad egyéb hátra, mint „megoldottnak tekinteni feladatát, ha előadja a szép kezdő-betűs kéziratokat és nyomdai zsenégeket“

Levelező továbbá azt mondja: midőn a könyvtárnokok változnak „lettár szerinti átadás nem történik.“ Igaza van; eddigi szokás szerint az átadás csak nagyjában történt. De azt kérdem: vajjon létesíthető-e könnyen részletes és lettár szerinti átadás, hol 24—26 ezernyi kötetnek átadásáról vagyon szó? Ámbátor részletes és lettár szerinti átadás nem történt, mindazonáltal cikkiró meglehet győződve könyvtárunk műkincsei kegyelettel őriztetnek, s a könyvtárnok hanyagságából egyetlen könyv sem veszett el

s ha elveszett, ez legfeljebb nem elegendően ellenőrizhető látogatók, vagy egyes könyvtárunkat igénybe vevő ugynevezett buvárnak indolentiája miatt történt. Rend tekintetében pedig könyvtárunk hazánk bármelyik könyvtárával vetekedik.

Mi a Fogarasy Mihály erdélyi püspök ő exellentíja által a könyvtárnak ajándékozott, de későbbben a könyvtár-patlásáról Ő Excellenciájához visszaszállított könyveknek történetét illeti; a vissza-szállítás tudtom szerint, nem az illető könyvtárnoknak, a könyvek rendezésében tanusított hagyagságából történt, — a könyvek általa szakértően lajstromoztattak, és rendbe szedettek, — hanem azon egyszerű okból, mivel nem volt alkalmas helyiség, hova tisztességesen elhelyezni a könyveket, és az intézet említett időben nem rendelkezett azon 800 frnyi öszszegről, mely az állványok megszerzésére és föllállítására megkívántatott volna.

Végre levelező nem csak tanácsokat osztogat, melyeknek oktalansága az elmondottakból önként kiviláglik, hanem gyanúsítással határos követelményekkel is illeti az igazgatót; mintegy kétkedvén kezeinek tisztaságában, azt indítványozza, hogy „a csillagda és könyvtár állapotáról évenként rendes kimutatást hozzon nyilvánosságra”, hogy „a jó védelem kezeléséről és hova fordításáról adjon nyilvános számadást”. Meglehet győződve czikkirő, a rosza-karatu gyanúsításokkal illetett igazgató egyetlen fillérrel sem rövidíti az intézetet; minden év végével számolt és számolni fog ezután is a „jó védelem mikénti kezeléséről és hova fordításáról”, még a pinczéről és azon 1000—2000 vedernyi borról is, mely úgy látszik leginkább bántja a levelezőt; de nem nyilvánosság előtt, mert ez nem ellenőrzője sáfarkodásának; hanem a püspök és a káptalan előtt, kiknek a katolikus statuson kívül egyedül tartozik felelni, az alapító levél ezen pontja szerint: „Astronomus administrationem illorum (honorum) habebit soli duntaxat Episcopo et Capitulo porrigendum.” s ha névtelen czikkirő másképp képzel a dolgot, nagyon téved, valamint téved akkor is, ha a belügyminister urat véli részesíthetni a főfelügyeleti jog gyakorlásában. Utóbbi, ha olvassa levelező czikkét, csudálkozni fog, hogyan jutott hirtelen a Batthyáni-féle intézet főfelügyeleti jogához, melyről ő maga, és a világ eddig mit sem tudott. Megérjük ha levelező még egyszer hozzá szól a tárgyhöz, végkép elvitatja a tulajdon jogot az erdélyi

TÁRCA.

H a b l e á n y.

IV.

Alig, hogy megszorítá de Lisle ur kezét, midőn ez utóbbi felkelt, Tant-Bellet magához fűtytente s a vendéglőbe indult. Evonymus és Antoinette magukra maradtak a kandalló terjedelmes köpönyegje (fűstháza, a manteau) alatt, a melyben égő üszkök gyenge világot terjesztettek az ódon, füstös falu s lim-lom butorokkal tömött konyhában.

— Rajta, mélabus kedélyű szép madaram, szólt Antoinette, picziny lábait nem minden hiuság nélkül nyújtva ki az égő parázs felé, o halálos szomorúságot keltő eső az önéhez hasonló lehangoltságot keltett bennem, bennélje el nekem egyikét az ön sirkerti történeteinek.

— Ne gunyolódjék ön az én sirkertjeim fölött, válaszolt teljes nyíltszívűséggel Evonymus; éppen tegnap láttam egyet Viveyben, mely a legkedvesebb fekvéssel és berendezéssel bír, s a mely mindenféle gondolatokat keltett bennem; ábrándos gondolatjaimat a maguk teljes unalmas hosszúságukban bevezetém naplóm-ba.

Antoinette mosolygott. Tehát még mindig létezik az a nevezetes napló?... Azt gondolám, hogy ön lemondott annak írásáról.

— Igen arról, hogy azt valaha közétegyem, de nem arról, hogy megírjam!... Olyankor, midőn meguntam már a hegyeken és völgyeken való kalandozást, vagy a barátjaim Montaigne és Lafontaine-nal való társalgást, felnyitom naplóm-at s önmagammal kezdek el társalogni. Abba jegyzem be s még pedig számokkal ellátva hasonlóan a régi dallamokhoz, minden nap elteltével érzéseimet, gondolatjaimat. Belőle régi virágok illatját lehelem be, melyek bár elszáradvák, s számomra megtartották sajátosságosan bizalmas és

kath. egyház megyétől. Köszönjük a jóakaratot; mindazonáltal nem árt tudomásul venni azt, hogy a főfelügyeleti jog — az alapító levél értelmében — elsősorban az erdélyi püspököt, azután a káptalan és a kath. status elnökét illeti; nem pedig a belügyministert, mint tévesen állítja roszul értesült vagy rosza karatu levelező.

Ime ez szolgáljon válaszul fennidézett levélre. S minthogy levelező indítványokkal fejezi be sorait; engedje, hogy válaszsom befejezéséül én is tehessek számára néhány indítványt. Indítványozom

1. tájékoztassa magát kellően, mielőtt valami kérdéshez nyilvánosan hozzá szólna;
2. ne rejtőzzék a névtelenség sánczai mögé. „Veritas non erubescit“!
3. ne gyanúsítson alap nélkül,
4. ha hiányokat ostoroz, vagy tanácsokat oszt, tegye méltó hangon; a jó szót, minden ember meghallgatja, míg ellenben megvetéssel fordul el mindattól, mi méltatlankodólag sért, bár mennyire is igaz legyen az

Kovács Ferencz.

Legujabb táviratok.

Zágráb, május 7. Mihálovics érsek többszörösen nyilvánult óhaj folytán Pestre utazott a regnikoláris küldöttség tanácskozmányaiban résztvevő. — Pejacevics és Vakanovics elboacsátatásáról szóló hír kering.

Krakó, május 7. Károly Lajos fhg ma délelőtt magán kihallgatásokat adott, és az összes hatóságokat bemutatatta magának. 11 órakor a Mária-templomban ünnepélyes isteni tisztelet tartott, mire a testületek és a nemesség (nemzeti viseletben) a nép tartós éljenzései és a katonai zenekar hangjai mellett felvonultak az akadémia termébe.

Róma, május 7. A király utazása Bécsbe váratlan közbejött körülmények folytán valószínű. Az „Opinione“ ez utazást politikai okoknak tulajdonítja.

Bécs, május 7. A „Tbl.“ úgy hallja, hogy Dalmátianak alkotmánypárti szláv és olasz tartománygyűlési képviselői közt többszörös értekezés után fúsió és kibékülés jött létre.

Páris, máj. 7. Az Algírba berontott marokói törzsek ellen szándékoltt expedíció abban hagyott, minthogy Angolország közbenjárása folytán a marokkói császárral kiegyezés jött létre, mely szerint a marokkói császár hajlandó kártérítést fizetni.

Roma, máj. 7. A pápa egészségi helyzetéről tegnap elterjedt alarmírozó hírek valótlannak bizonyultak; a pápa nincs ugyan egészen jól, azonban helyzete nem fordult rosszabbra.

Krakó, máj. 7. Az akadémia megnyitásánál a védnök, Károly Lajos főhg beszédet tartott, melyben örömet fejezte ki a felett, hogy ezen intézet a császár kegyelme folytán létrejött.

édes zamatjukat. Naplóm megvizsgálat a fölött, hogy egyéniségem semmi jelentőséggel nem bír; ő és én, mi ketten hasonlóak vagyunk ama szerelmesekhez, kikről a régi jó világbeli ember mondá: Mi egyik a másikban leljük fel mindig szép egü világunkat, mindig érdekesek vagyunk egymásra nézve, mindég új oldalról mutatjuk be magunkat egymásnak.

— Mondja csak Evonymus ur, szakítá félbe beszédét Antoinette, ha már ön ilyen házias hajlammal bír, akkor miért nem nősül meg?

A kis hamis, a mint ezeket mondá, egyik könyökét térdéin nyugtatá s kacsojával állát támogatva nem minden gunynélkül nézett Evonymusra, ki sóhajta így felelt: — Barátjaim, éppen ugy csodálkozunk e fölött, mint ön, de hisz, mi egyéb a nősülés mint ajtó záras minden hasontalan álmodozás előtt, éppen csak annyit, mintha egy sok nevezetességgel kínálkozó országot, egy magyarázó (Cicerone) kényszer kíséretében, egy hivatalos utmutató megszabott véleménynyilvánításai előtt fejezhajtva, látogatunk meg.

Antoinette nevetni kezdett s nevéte közbén a parázs fölött tánczoltatá picziny, s a mikroszkopikus nagyságu reggeli cipőbe csak félig meddig be bújtatott lábát. Evonymus titkon a szépen mintázott sarokra s a gyönyörűen hajlott láb fölére kacsinított, de különben semmi megzavarodást nem mutatott. — Es aztán, kezdé újra nevétegesen bizalmas hangon, már csak megvallom önnek: én félek a nőktől.

Antoinette erre még hangosabb kaczajra fakadt, s bohókás módon Evonymushoz hajolva, gunyosan nézett vele farkasszemet s így sutlogott: Hogyan, mindnyájától?... még tőlem is?

— Öntől? hallatá magát, az egy pillanat alatt elkomorodott Evonymus, de igen is öntől félek legkevésbé... A nő már magában véve ellégé veszedelmes és sok zavart okozó ugyan, de a lány egy rettenetesen elfátyolozott Isis, s a fátoly kötelékei csak a házasság után bomlanak szét; s ekkor azon vesszük észre magunkat, hogy egy egész életre magunkhoz bilicseltünk, ki egy anygalt, ki egy libát, ez egy valóságos csendes vért apácát, amaz egy furiát...

Bécs, maj. 7. A reishsrathi delegáció minden vita nélkül helyben hagyá az 1871-ki zárszámadásokat, valamint a budgetbizottságnak a hadsereg-felszerelési kérdésre és a budweisi laktanya megvásárlása czéljából kért 115,000 frnyi póthitelre vonatkozó javaslatait.

London, május 6. Az alsóházban a gyarmatügyi államtitkár, Hugessen, Adderley kérdésére azt válaszolja, hogy nem könnyű dolog annak okát constatálni, hogy miért rontottak be az aschantik a britt ortalom alatt levő területre; de hirképen ugy hallatszik, hogy a berontás a hollandi gyarmatosok által idéztetett elő. A berontás az alatt történt, míg Angolország éppen az aschantik küldöttjeivel békés alkudozásokat folytatott; ez utóbbiak kinyilatkoztatták, hogy a támadás okai előttük általában ismeretlenek. Egyébiránt Angolország ellátta a megtámadott törzseket fegyverekkel és lőszerekkel, hogy a megrohanást visszaverhessék.

New-York, maj. 7. A New Orleansban levő szövetségi csapatok parancsot kaptak, hogy a hatóságoknak az adóbehajtásánál fegyveres segédkeztést nyújtsanak. A lakosság még mindig megtagadja az adókat. A csőcselék kirabolta a fegyvereket áruló boltokat.

A székely pályadíj-alapról XVII-ik közlemény. *)

A mai nap három rendkívüli becses adománnyal gazdagította történetünk alapját; perczig sem késsem a pénzintézet helyére s a hirt ügybarátink igaz szívbéli öröme közé tenni.

Udvarhelykörü unitárius esperes t. Gyöngyösi István ur köre papjaitól és iskolatanítóitól 17 frtot és 20 krt gyűjtött egybe, s beküldötte hozzám, ugy nyilatkozván ismerelében, hogy a vele hitrokon székelyföldi papság is érzi és érti az eszme fontosságát, a székely Történet megírásától a vallási és egyházi életre is jótékony hatást vár, s csak szerény vagyoni állásuk kényette eddig várakozni csekély adománnyukkal, nehogy tétők a feltűnni akarás színét viselje. De most más példák által bátorítva igaz lelki örömmel küldik a nagy szegeltövek mellé apró porondszemesekjüket, óhajta, hogy a nemzeti dicsőségnek megörökítő emléke mihamarább s fényes sikerrel állíttassék fel. Az áldozók nevei: Gyöngyösi István 2 frt, Boncza György 1 frt, Máté János 50 kr., Sándor Ferencz 2 frt, Imreh István 10 kr., Rödiger Géza 2 frt, Sándor Lajos 2 frt, Sándor Aron 1 frt, Gas István 1 frt, Lőrincz András 20 kr., Sándor Gergely 1 frt, Dombi Mózes 1 frt, ifj. Máté Sándor 1 frt, Kisgyörgy Sándor 1 frt, Vida Sándor 40 kr. Egyed Ferencz 1 frt. Köszönöm a küldeményt, kiváló becses abban áll, hogy a belföldi székely papság nagyobb számmal itt jelenik meg legelsőbben a nemzeti áldozat oltára körül. Hő üdvözet mindnyájuknak.

*) A Székely Hírlap, Erdély és Nemere tisztelt szerkesztőt tisztelettel kérem e közl. szives átvételére. J. E.

kor azon vesszük észre magunkat, hogy egy egész életre magunkhoz bilicseltünk, ki egy anygalt, ki egy libát, ez egy valóságos csendes vért apácát, amaz egy furiát...

— Erősen szeretném tudni, hogy mi leendek én majd akkor, midőn a fátoly lehul! így kiáltott fet Antoinette. E szavakkal hirtelen felugrott s egész magasságában kiegyenesedve, sértett érzületre mutató kihívó módon állott meg Evonymus előtt. Az égő parázs lángja teljesen megvilágítá könnyű természetű s kék meroruhájának testhez tapadó fűző dereka által gyönyörűen kidomborított mellét. A többi rész titokteljes félhomályban maradt, melyre olykor olykor reszkető világot vetett az égő üszkök lángja s ilyenkor kivehetőké váltak, a finom hajlatu nyak s a szellemes arc hosszukás torzódás körvonalai, melyet bodorfürtök vettek körül, emlékeztetve a da Vinci Leonárd iskolájabeli tanulmány főkre. Evonymus szemet-száját tátott bámulásban, félénk csodálattal néze az ifjú leány nagy szemeit, gunyt rejtő száját, melynek bíbor vörös ajkai a százugokban kissé pihyédtek voltak. Lássuk tehát, ismétlé Antoinette karjait keresztbe fonva, mondja csak micsoda szörny lehetek hát én!

— Ön? válaszolt ő vontatva, ön egy habléány... Igen, ön a víznek szülötte, ön egy vízi nympjának kecsével és mozgékonyaságával, annak olykor hirtelen haragos s máskor véstretjő nyugodaságú természetével bír; az ön zöld szemei megtartották annak aggasztó és nyugtalanító színét. Annak, kit ön szeretni fog, kemény alkotásu, s az élet küzdelmeiben aczélt merevséget nyert szívre leendő szüksége; ha csak egy pillanatra is ellágyul, jaj a szerencsétlennek! bizony megérdemli sajnálatomat. Ön magával fogja őt ragadni szülötte elemének mélységeibe...

Egyszerre csak megállott beszédében a mint megpillantá Antoinette elkomorodott arczifejezését; a mosoly eltűnt arczáról, s szemei megteltek könyekkel. — Ön tehát csakugyan nagyon rosznak gondol engem? mondá tompa hangon.

A Kelet szerkesztőségétől bejött 1 frt, 1 k a ős székely törzsfőnök ismeretlenül maradni kívánó utódától 10 frt. Köszönet érette.

Székely-Udvarhelyről az ev. reform főtanoda igazgató tanárától t. Korondi Mózes úrtól szintén kaptam 56 forintot és 70 krt, melyet — a mint a levél szól — a székely nemzet Története megírásának buzgó óhajásától áthatott odaváló tanári és tanítói kar és a tanuló ifjuság a legnagyobb lelkesültség szülte önkéntességgel tett össze, s beküldő szintén az öröm és szerencse megnyugtató érzésével juttatja rendeltetése helyére — lelkesedésök kis csermelyét a hazaszeretet nagy mérvűvé vált művének méltósággal hullámzó folyamába! Ime az aláírási iv tartalma: Korondi Mózes igazgató tanár adott 1 frt 53 krt, Kis Ferencz r. tanár 50 krt, Pataki Pál r. tanár 2 frt, Szakács Mózes r. tanár 1 frt, Bod Károly s. tanár 1 frt, Tolvaly Zsigmond ref. lelkész 1 frt, Kere József tanító 1 frt Ilyés István tanító 1 frt, Szakács Károly tanító 1 frt, Balázs Imre tanító 50 kr. Szabó Lázár tanító 50 kr. Szász Izsák II-od éves bölcész 1 frt 50 kr. Finta Ignác II-od éves bölcész 1 frt, Fekete József 1 frt 20 kr. Nagy Zsigmond 1 frt 50 kr. Gálffy Pál 1 frt, Bíró Aron 1 frt, Székely Miklós 1 frt, Varga Lajos 1 frt, Demeter Mihály 1 frt, Kónya Miklós 50 kr., Almási Ferencz 1 frt 5 kr., Bíró Ferencz 50 kr., Benkő Gyula 1 frt, Bodor Imre 50 kr., Gocsmán Mihály 50 kr., Magyarai Pál 50 kr., valamennyien II-od éves bölcészek. Ugron János 1-ső éves bölcész 1 frt, Sebesi Géza szintén 1 frt László István 50 kr., Solymosi Endre 50 kr., Pál Adolf 40 kr., Bakó Gyula 50 kr., Kis István 50 kr., Csulak Lajos 50 kr., Bartha Albert 1 frt, Grosz Frigyes 50 kr., Benedek Antal 50 kr., Pethő György 50 kr., Teleky József 1 frt, Bodor Vince 50 kr., Benkő István 50 kr., Kis Mózes 50 kr., Baricz Gergely 50 kr., Pál Károly 1 frt valamennyien I-ső éves bölcészek. Kolonban Dániel IV. osztályos 50 kr., Szakács Károly 6-ik osztályos 30 kr., Kelemen József 6-ik k. osztályos 30 kr., Nagy Pál 30 kr., Lőrincz Gyula 1 frt, Bene Gyula 50 kr., Gyárfás Lajos 50 kr., Székely Árpád 50 kr., Veres Lázár 50 kr., Pócsa János 50 kr., Gazda Gyula 40 krajczár, Tusa Ferencz 30 krajczár, Joos István 50 kr., Bakosi Dániel 30 kr., Sylveszter Albert 60 kr., Kovács Domokos 40 kr., Lányi Pál, 30 kr, Garda Béla 1 frt 2 kr, Ferenczi Lajos 1 frt 1 kr, Gálffy Endre 50 kr, Kovács Ferencz 30 kr, Balogi Gyula 50 kr, valamennyien 6-ik osztályosak. Ortnér Károly 5 ik osztályos 50 kr, Barabás Samu 50 kr, Mihály Pál 50 krt, Gyárfás Miklós 50 krajczár, Jancsó Lajos 50 kr, Bedő István 30 kr, Fodor Gyula 50 kr, Vajda Zoltán 30 kr, Ferencz Károly 50 krt, Imre Mózes 50 krajczár, Soos Lajos 40 krajczár, Gyárfás Gábor 40 kr. Bernáld János 51 kr. Cserey Gyula 1 frt 2 krt. Gyarmathy Dezső 1 frt. Lányi Imre 20 kr. Csia Balázs 20 krt — valamennyien 5-dik k. osztályosak. ... Gyönyörű látvány ez, egy hazafias munkánál egy egész tanító- és nevelő-intézetet így együtt egy koszoruban látni! Széplelki öszhangnak kell itt lenni a tanítók és tanítványok között! Legyen otthonos örökre e szellem! A göngéd egybekötötést ne lazítsa meg fensőbbbségi érzés egyfelől, s ne tegye kellemetlenné kellő tisztelet hiány másfelől. — Így s csak így nővel az iskola igazán az

Ezen hirtelen elváltozás, ezen kilakadni készülő könyvek megpillantásán, Evonymust lelkiismereti furdalások szálltak meg. — Bah! hiszen tréfálkozom, így kiáltott fel igyekezve rekedt hangjának kissé gyöngédebb behelgő hajlatot adni; hiszen én olyan vagyok mint a Lafontaine számara, ki a kis ölebecskétakaró utánóznai, az én tréfáim kissé darabosak szoktak lenni... Bocsásson meg s ne vegye komolyan azt, mit mondtam.

Hallani lehetett Tant-Belle kaparását az ajtónál s Antoinette hirtelen megszártá könyeit. De Lislé ur belépett; torzonborz szemődei össze voltak húzódva s fogsorai közül halk fűtyölést hallatott — mindannyia rosz kedélyhangulat jelt.

— Nös hát! kérdő tőle leánya, találkoztál földőrszöddel.

— Igen, mormogá de Lisle ur, különös uri ember biz az!... Alig méltóztatott felelni előzőkeny megszólításomra. Bizony nem tudom, hogy honnan veszi a kormány mostanában a maga hivatalnokait!

— Tudtam jól előre, szólt a fiatal leány, megint egy olyan röfögő vaddisznót kaptunk, időst és ifjat is.

— Időst? nem. Harminez évesnél nincs több arczifejezése, magstartása szigorú, szakálla fekete modora olyan mint egy összeesküvő.

Antoinette arca erre kevésbé közönyös kifejezést öltött s Evonymus az ujon jött neve után tudakozódott. — Duhouxnak hívják, válaszolt de Lisle ur.

— Duhoux? ismétlé Evonymus mialatt távozásra készülve utlőből felemelkedett. A kollegiumban volt egy éppen ily névű pajtásom; különös véletlen játéka lenne, ha ez ur éppen az volna.

— Duhonx! kiáltott fel Antoinette, a név mindenesetre illő a személyleírashoz. Bizonyára egyike lesz az ön barátjainak, Evonymus! Jó estét, el vagyok fáradva, megyek alunni.

életnek, ily példák hatása által, ily vezetés alatt fejlődnek egész emberek a szeretett hazának!

Egy másik megható jelenet az, hogy az unitáriusok kolozsvári főtanodájából egy három tagú küldöttség u. m. elnök Péterfi Dénes III-d éves theologus, jegyző Nagy Miklós és választmányi tag Boros György jelent meg ma nálam, mint az ifjuság megbízottjai; előadták velős és hazafias melegtől áthatott beszédben, hogy ők mint nagybárá Székelyföld szülőttei forrón ragaszkodnak az anyai földhöz, melyet őseik fegyverrel szereztek, atyáik verítékeze, hiven művelnek s őket becsületes munkájuk gyümölcséből tanítják, annak multja és jövője iránt szívóknak élénk szeretet él, történetét ismerni, az apák szenvedéseiből okulni, dicsőségükön lelkesülni vágyanak, s minthogy az indítvány ezen vágyuk valóságát nem sokára eszközölni fogja, azt üdvözlők, pártolják s pártolások tettekben kifejezése végett főtanodájukban gyűjtést indítványoztak szabad önelhatározásból, s azt az ifjuság általános lelkesedése közt végre is hajtották. Rég nem nyilatkozott — ugymond a küldöttség szónoka — főtanodájukban egy eszméiről oly köz rokonszeny, mint a székely nemzet Története megírása eszméje iránt: nagyok és kicsinyek versenyeztek az erejük szerinti adakozásban, mindenki elsőben akart aláírni, nem kívánt elmaradni senki, az idősebb diákok régebben pályadíjnyert s megtakarított talleraikat adták oda, kis fiúcskák takaréki perselyeikből vették ki 30—40 krjokat, egyenlő, általános, szívet megindító volt az egész ifjuságnál az önkéntes lelkesedés! És a küldöttség szerencsésnek érzi magát — így végző a szónok beszédét, — hogy az indítványozónak átadhatja az egybegyűlt áldozatfillérek, kérve azok kedvesen fogadtatását. Az eredmény 96 frt 2 kr. folyó pénzben és 16 darab 1 frtos ezüst tallér, a minék bürzei értékét véve, együtt az egész gyűjtés tesz 113 forintot és 6 krt. Az adakozók nevei ime következnek:

Péterfi Dénes III. éves theol. 2 tallért, Felszegi Dezső VIII. gym. osztályu 2 tallért, Nagy F. Miklós VIII. gymn. o. 1 tallért, Weis Lajos VIII. gymn. o. 1 tallért, Konecz Gyula VIII g. o. 2 tallért, Bakó Lajos VII g. o. 1 frt, Varga Venczel VII g. o. 1 frt, Jakobi Áron VII g. o. 1 frt, Barabás Abel VII g. o. 1 frt, Maeskási Gábor VII g. o. 3 frt, Gelei Márton VII g. o. 1 frt, Szász Farkas VII g. o. 1 frt, Gál Kálmán VII g. o. 1 frt, Boros György VII g. o. 1 frt, Szentiványi Kázmér VIII g. o. 1 tallért, Gál Mór VI g. o. 2 frt, Lőrinczi Bendegúz VI g. o. 1 tallért, Lévi József VII g. o. 1 frt, Gotthard János VI g. o. 1 frt, Gálfi József VI g. o. 1 frt, Barabás Dénes VI g. o. 1 tallért, Gőncz Károly VII g. o. 1 frt, Barabás Dani VII g. o. 1 frt, Veres Vilmos VIII g. o. 1 frt, Tóth Olivér VIII g. o. 1 frt, Csipkés Farkas VIII g. o. 1 frt. Székely Zsigmond VII g. o. 1 frt, Egyed Mózes III-d éves theol. 1 frt 50 kr., Schwarz Gyula VI g. o. 1 frt, Deutsch Arthur VI g. o. 1 frt, Kilyéni András I éves theol. 1 frt, Molnár Albert II éves theol. 1 frt, Kozma Jenő VII g. o. 1 frt, Nagy Lajos I éves theol. 50 krt, Kádár József II éves theol. 1 tallért, Csécs István VII g. o. 1 frt, Varga Denes VIII g. o. 1 frt, Török Mihály I éves theol. 1 frt Orbók Mór I éves theol. 1 tallért, Kozma Gyula VIII g. o. 1 tallért, Csongvai Béla VII g. o. 1 frt, Lőrinczi Dezső I éves theol. 1 frt, Sándor Gergely I éves theol. 1 frt, Kövály Sándor VII g. o. 1 frt, Komjatszégi Lajos VII g. o. 1 frt, Schemmel Viktor VIII g. o. 1 frt, Hirschman Márton VIII g. o. 1 frt, Dengyel János VII g. o. 50 kr. Szentiványi Zsigmond VII g. o. 50 kr, Silber Albert VIII g. o. 50 kr, Szinte Gábor VI g. o. 50 kr, Vincenty Lajos VI g. o. 2 frt, Szentiványi Gábor VIII g. o. 2 frt, Weis Miksa VIII g. o. 1 frt Sándor Jenő VI. g. o. 2 frt, Arkosy Gyula VI. g. o. 2 frt. Szabó Denes VI g. o. 1 frt, Nagy Miklós VII g. o. 1 tallért, Tóth Albert VIII g. o. 1 frt, Daniel Lajos VII g. o. 1 frt, Mózes Mihály VI. g. o. 50 krt. A 26-dik számú szoba penztára 1 forintot.

Az V-ik gymnasialis osztályból adtak: Jakab József 1 frt. Póka Dezső 35 kr. Székely Károly 50 kr. Feuerstein Jakab 30 kr. Wegh Mihály 30 kr. Maeskási Pál 1 frt. Weinberger Kálmán 10 kr. Daniel Elek 1 frt. Ütő Dani 50 kr. Benedek János 50 kr. Lang Jakab 50 kr. Váradi Odón 80 kr. IV-ik gymnasiumbeliek adtak: Ürmösi Gyula 60 kr. Rosenthal Zsiga 20 kr. Hirsch Károly 50 kr. Hirsch Mór 50 kr. Rödiger Ernő 30 kr. Weis Emil 50 kr. Csiki Elek 20 kr. Miklós József 25 kr. Osváth Domokos 50 kr. Osváth Áron 30 kr. Ajtai Odón 50 kr. Tóth Sándor 20 kr. Klein Mór 50 kr. Stoger Aladár 50 kr. — III-ik gymnasiumbeliek adtak: Gyulai Géza 50 kr. Lichtenegger Viktor 50 kr. Osváth Zoltán 15 kr. Rosenberger János 50 kr. Bedőházi Sámuel 30 kr. Nagy Gergely 20 kr. Szikszai Akos 1 frt. Deák Tamás 50 kr. Simon Béla 30 kr. Jakabházi Daniel 20 kr. Henning Károly 25 kr. Henning Gottfried 25 kr. Daniel István 1 frt. Knöfler Gusztáv 40 kr. Klein Frigyes 50 kr. Klein Viktor 50 kr. Zatureczky István 50 kr. II-ik gymnasiumbeliek adtak: Sikó Lajos 50 kr. Némethi István 50 kr. Heider Otto 50 kr. Solymosi Aladár 30 kr. Timár Odón 50 kr. Pap Sándor 30 kr. Sándor Lajos 20 kr. Bindár János 30 kr. Heller Leopold 15 kr. Marselek Béla 30 kr. Ferencz Akos 30 kr.

Máday Andor 50 kr. I. gymnasialis osztálybeliek adtak: Vincenty Károly 1 frt. Katz Miklós 1 frt. Ürmösi B. Vince 20 kr. Stark Lajos 35 kr. Sinczy Ferencz 10 kr. Varga Odón 10 kr. Ürmösi B. Ferencz 20 kr. Gámán József 10 kr. Greiner Adolf 20 kr. Reschner Gusztáv 50 kr. Számecz János 20 kr. Ptacsik József 30 kr. Szerderesi György 10 kr. Bartók László 25 kr. Varkoly János 50 kr. Papp Gergely 10 kr. Gőszy Árpád 10 kr. Lászlóczy Lajos 10 kr. Ürmösi Lajos 10 kr. Solymosi Adolf 20 kr. Buczi Samu 20 kr. Grün Lipót 60 kr. Az elemi osztályokból: Szigethy Miklós 1 frt. Popini Albert 50 kr. Malom Zsigmond 50 kr. Bölöni Kálmán 20 kr. Hann Gyula 30 kr. Pataky László 50 kr. Bodolai József 10 kr. Székely Ferencz 12 kr. Dobos Abel 50 kr Ürmösi Jenő 40 kr. Gotthárd József 20 kr. Kriza Sándor III. gymnasialis osztályu 30 krt.

Valóban meglepő az unitárius ifjuság e szinte erő feletti lelkesedése. Ő Erdélyben a legszűkebb anyagi viszonyok között él, atyái majd mind a kisebb és közép birtokos székelységhez — tehát a nemzet deréktörzséhez — tartoznak, nincs magas születési patronusok, Mecenások, nincs országos alapítványok, saját hiveik áldozata tartja fenn az iskolákat. S mégis ifjaik ily áldozatkészek! Ezt csak nemes önmegtadadás és a tudományos érdekek iránti mély hajlam és erős rokonszeny tétetheti. — Nem voltak ők erre felhíva senki által. Ez fejlett önállóságra, magas foku lelki érettségre mutat, a hol az ifju már mintegy maga vezérli önmagát s cselekszi külső befolyás nélkül a szépet és jót. Le-gyenek azért szívesen üdvözölve a derék ifjuság kicsinye, nagyja, a kezdeményezők és a végrehajtó választmányi tagok. Hassa át lelküket mindinkább a haza és tudomány szeretete. Földjük ezredéves birtok, honfivér által megszentelt föld, de a népet erőssé, rajta boldoggá csak az ismeret, értelmes munkásság és tudomány teszi. Ezt — úgy látszik — érzik s értik ők, hagyják e szellemet a késő nemzedékekre is örökségül. Isten áldja őket s jó hírű főiskolájokat.

A mai nap Takarékpénztárba tettem egy régi ígértből bejött 5 frttal együtt: 202 forintot 96 krt, van tehát elhelyezve: 3134 frt 86 kr., a mihez adva a fizetetlen levő 96 forint 98 krt, a székely pályadíj-alap ma tesz: 3231 frt 84 krt.

Kolozsváratt, május 8-án 1873.

Jakab Elek.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, május 9-én.

— **T. olvasóinkat kérjük, méltóztasának előfizetéseiket mihamarabb megújítani, nehogy a lap küldésében fenakadás történjék.**

— **A közkiállításon** a magyar osztály az első napokban is sok látogatónak örvend. Nagy fel-tűnést kelt az opál-kiállítás, s a „N. Fr. Pr.“ ki-állítási lapja külön cikkekben emlékezik e részletéről a magyar osztálynak, főlegemlitve, hogy a magyar kiállítás e gyönygye meleg elismerésben részesült a megnyitási ünnepély alkalmával a koronás látoga-tók részéről is. Van az opálékszerek közt egy nyakék, melynek értéke 100,000 frt. Maga a szekrény is, melyben az ékszernek ki vannak állítva, igen szép asztalos-munka.

— **Andrássy Gyula gróf** közös kül-ügyér vasárnap este társas estélyt adott, melyen a király, királyné, a német koronaherceg és hgnő, a dán trónörökös, a flandriai gróf, a belga király testvéröccse is megjelentek. Az udvari méltóságok és a miniszterek teljes számban jelentek meg, s számos delegatus s képviselő egészítette ki a fényes társaságot, mely éjfélig volt együtt.

— **Nem jut mindenre elég hallgató.** Dr. Korbuly Imre, egyetemi rendes tanárnak a nyári félévben szándékában volt előadni a „Magyar alkotmány történetét, a honalapítástól kezdve egész a mohácsi vészig,“ azonban alig néhány hallgató jelentkezése miatt az érdekes tárgy előadásáról ez uttal lemondott. Különben a tanár ur e nem köte-lezett tantárgyat csupán azon esetre akarta elő-adni, ha hallgatók szép számmal jelentkeznek.

— **A kolozsvári m. kir. egyetemen** a középtanodai tanár képezde rendkívüli tagjaivá, tanári föltérjesztés folytán a vallás- és közoktatás-ügyi miniszter által a nyári félévre 14-en vétettek fel, kik 100 frtnyi ösztöndíjban részesültek.

— **Dr. Török Aurél** egyetemi rendes tanár előadásait: „Az összehasonlító szövettan- és górcső buvárlati módszertan“ból tegnap d. e. 11 és 12 közt kezdte meg az élettani intézet 12 számú helyiségében; szombatn ugyancsak nevezett tanár ur, ismét érdekes előadást fog tartani.

— **A helybeli hitelbank** folyó hó 14, szerdán tartja ez évi rendes közgyűlését. A mint halljuk, a mult évi osztalék 24 frtban lesz indítványozva.

— **Világkiállítási rövid hírek.** A német birodalom kiállítása lesz mind a tértmind a tar-talmat illetőleg legnagyobbszerű és legváltozatosabb valamennyi kiállítás között, — így irnak legalább a bécsi lapok. Számára annyi tért engedtek, mennyit még csak az osztrák kiállítás sem foglalt el. E ki-

állításban van leginkább képviselve a női munka. — Az ulmiak tudvalevőleg hajólakásokat rendeztek be a Dunaágon, s ezek bérbe adhatására tegnap kaptak engedélyt, összesen 10 hajó áll 293 ágy-nyal rendelkezésre, egy nap és éjen használatért 1 tallér fizetendő. — Az angol munkások lakásáról is a legkielégítőbben gondoskodott az angol kiállítási biztos, 60 saját házikóban lakik katonamódra de mégis angolos komfort és tetemes hus étkezés mel-let; 100-an pedig legalább otthoniasan készített ét-kekben részesülnek s ezeket az u. n. brit munkás hotelben készítik, mely egy magában nevezetesség. All ugyanis az egész egy főzőkemenczéből, egy terjedelmes thea főző edényből; ezen járó kellő főzőkészületek négy kereken egy pony ló vonja. Több száz ember számára van ételkészlet benne és pedig több napra.

— **A „Victoria“ tizenhetedik** rendes közgyűlése május 29-én d. e. 10 órakor lesz a városház nagy termében.

— **A világtárlatról** már naponként ér-keznek Pestre vendégek. Többi közt ottjárt a per-za követ, s egy egész angol csapat ment föl a budai királyi várkertbe, nézni a gyönyörű kilátást. Beszéli, hogy a német trónörökös gőzösön lejö Pestig s a budai palotában fog lakni. A walesi her-ceg Triesztbe tesz kirándulást. — Beszéli azt is, hogy Vilmos német császár is meg akarja nézni a magyar fővárost, s ez esetben nagy ünnepélyek lesznek, többi közt Gödöllőn éjjeli ünnepély.

— **Nemes önfeláldozó tettről** értesítik Jászberényből a „Hont“-t. E hó 4-én az ottani Bathó-féle kertben négy honvéd szállt csolnakázní a megáradt Zagyva vizére. Alig oldták el azonban a kis csolnakot, midőn az a négy ember súlya alatt fölbillent s a benne levők mind a vízbe hulltak. Sokan látták a balesetet, de nem tartották nagyve-szélyűnek. Kintűnt azonban, hogy a vízbe hulltak kö-zül egyik sem tud uszni, s helyzetük kétségbeesett. Kettő már alá is merült, a másik kettő pedig a csol-nakba kapaszkodott, s alig bírta magát fenn tartani. A közönség ijedelmé és veszélye egyre nőtt, de se-gély nem érkezett. A végső pillanatban a part fa-korlátain át egy férfi ugrott a vízbe és szerencsé-sen ki is mentett kettőt a fluidoklók közül, de a másik kettő ott halt, s csak hosszabb keresés után találták meg élettelen testüket. Az önfeláldozó em-berbarát gr. Szapáry István, a jászkun kerület fő-kapitánya volt, kinek derék tetteért a kerületek tisz-ti kara a másnapi gyűlésben meleg köszönetet mondott. Az áldozatok egyike honvédörvezető, másik közlegény.

— **A dakör** tavaszi ünnepélyének ren-dező bizottságát: Tutsek József, Bergai József, Cziriák Frigyes, Pap Sándor, Bérczi Ernő, Márki János, Cziriák Albert, Ordódi Lajos, Markovits Antal, Pardy Károly, Scholaszter János és Liskay László urak képezik.

— **E hírünkkel** kapcsolatban megemlít-jük, hogy a kiküldött bizottság Weinberger Pál középütczei czélszerűen berendezett mulatókert he-lyiségét választotta, miután előnyösebb feltételek mellett nyerte meg.

— **Ertesítés.** A gergyó-köri önképző tanítói testület f. évi juniushó 4-én Gy.-Szt.-Miklóson szokott iskolai helyiségben reggel 9 óra-kor tartandja évnegyvenes gyűlését. Lényeges tár-gyait képezik: 1. t. Eltes Elek ur gy.-alfalvi áll. fel-ső népiskola igazgatótanára által tartatik elő-adás a kertészlet és gazdasázból. 2. Földrajzból fog tartani mintá előadást tek. Nagy Kálmán ur. 3. Bárány Ignác 2-ik (nyelvgy.) olvasó könyv 59. olv. szemeltetett és tüzetett ki előadás végett tár-gyalás alá. 4. Jegyző, pénztárnok és könyvtárnok választás. 5. A ki pedig az értekezleten meg nem jelenik s meg nem jelenésének okát az elnök ur-nál írásban előre nem indokolja, az egyt. szab. 8. §-a alapján 1 frtig. fog megbüntettni. Gergyó-Ditró máj. 5-én. **Salamon Alajos**, főesperes. **Deme-ter Imre**, az önkp. tanítóikör jegyzője.

— **A sétatért és a rózsaligetét** ösz-szekőtő új hid tökéletesen elkészült már.

— **Nagy vasuti szerencsétlenség** történt közvetlenül Pest alatt, az állatkert melletti első örháznál. Az osztrák államvaspálya vegyesvo-nata érkezett Czeglédre, s összesen a mozdonyhoz csatolt 8 vagonból állott. Az első vagon bel-sejében juhok voltak, a következő négyben Szath-márról az északkeleti vasut munkálatainak bevégezte után hazafelé utazó krajnai szlovén munkások, a többiekben áruszállítmányok az utolsó coupéig, melyben néhány tiszt és vasuti hivatalnok utazott. Déli 11 órakor, már majdnem czélt érve a pesti indóház előtt, a városíget háta mögött, pár száz lépéssel innen a Herminakápolnán, történt baleset. Az egyik sín-pár fel volt szedve, mivel uj, aczél-sinyű vágant szándékoztak oda lerakni, s e munka még befejezetlen volt; a vonatnak ez alkalommal a másik vágányon kellett volna beérkeznie, melyen rendszerint az elindulás történik a pesti indóházból. De vagy az örnek vagy a jelzőnek hibája miatt — melyet a hivatalos vizsgálat fela-data leend felderíteni, — a vonat a váltón egyenesen haladt tovább Kőbányától a rendesen beérkezésre használt vágányon, a meddig ez el-tartott. A mozdonyvezető eleinte — mit sem gyanítva, teljes erővel haladt, de később — mint mondja — mintegy ösztönszerűleg sejtteni kezdé,

hogy rossz irányban halad, s ekkor a gépjárását lassítá s a dörzsféket alkalmazá; de már késő volt, mert a vonat sebesebben ment semhogy rögtön megállítható lett volna. A mint a bevégzettlen utra zökkent le a sinek fogytával a mozdony, nagyot ugorva és rémítő robajjal furódott a töltés kavicsos-zatába, maga alá gyűrűvén az első vaggont, mely teli volt juhokkal, azt apró forgácsokká morzsol-ván. Az összeütközés a hirtelen megálló mozdony-nal oly rendkívüli heves és erős volt, hogy 4 va-gon izzé-porrá tört, a többi pedig többé-kevésbé te-temesen összeuszódott, csak a vonat végéhez csatolt coupe utasai nem szenvedtek nagyobb bánto-dást. Ugy törnyosult egy más főle az éktelen rom a melyből a kihangzó jajveszékítés a bekövet-kezett zavarral együtt leirhatlan. A mozdony vezető a mint a gép a homokba furdott, kiugrott a mozdonyból. A fűtőt a mozdonyra hengergett széntartó a szó szoros értelmében laposra szorítá. Az áldozatok számára nézve eltérők az adatok. Hivatalosan 22 halottat, 9 súlyos és 14 kevésbe sebesültet jelentettek be délután. A sebesültek legnagyobb részét a Rókus-kórházba szállították, néhányat magánápolás alá. A betegek a zuzáson kívül a leforrázás sebével borítvák, a mit a kabán kiömlött gőze okozott. A szerencsétlen munkások mindegyikénél nagyobb mennyiségű pénzt találtak, melyet mint megtaka-ritott keresményt haza akartak vinni. A odaveszett juhok száma mintegy 50. A nyomozás és vizsgá-lat erőlyesen folyik a vasuti felügyelőség elnökleto alatt.

— **Az első tajték pipa** genezisére vo-natkozó adatokhoz érdekesnek tartjuk megemliteni azt a czáfolatot is, mely szerint ama londoni lap datumai hibásak, mert most is existálnak Rákoczy korabeli tajték-pipák. Nevezetesen maig is van egy ilyen Szatmárnegyében, Szőke Károly urnál. For-mája kezdetleges, a mester munkája sem mutat valami gyakorlott kézre, mindössze egy róza van reá vésvé, mely némi gonddal van készítve. E taj-ték pipa mindenestre majd egy fől századdal előbb készült, mint a londoni lap által említett pipa, s ha azt nem is magyarázza meg, mikor készült az első magyar pipa, annyit bizonyít, hogy nem Kovács Károly készíté az első.

— **Boraszító szerencsétlenség** tör-tént f. évi april 19-én Richmond Switchben Észak-Amerikában, a Stovingtonból Providencebe vezető vasutvonalon, egy malomgát áttörése folytán, mely a Penveatnak folyam vize ellen védé az említett vasutvonalat. A tartós esőzések folytán a folyam vi-ze 10 lábbal emelkedett a rendes fölszin fölé áttöré a gátat s a rajta keresztül vezető v. hidat magával raga-dá. Erről úgy látszik nem voltak értesülve, mert az épen ez időben Stoning felől jövő vonat a mély-ségbe omlott, a mozdony pedig a másik oldalra ugrott. Három vaggon csuszamlott ki a sinekből, tüzet fogott s elégett. A mérnök, a tüzelő s még 6 ember holt testet megkapták, a többieket magá-val ragadá a folyó. Az elszerencsétlenedettek szá-mát összesen huszonötre teszik. Negyvenen sebe-sültek meg nehezen, s majdnem mindannyian az utazók közül könnyebben.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873. márcz. 27-től.

Kolozsvár és Nagy-Enyed között,

mivel a nappali vonat beszünttetett, Biasini gyors-utazása 1873. mart. 27-től kezdve Kolozsvárról Nagy-Enyedre küldi gyorskocsiját, még pedig oly formán, hogy Kolozsvárról reggel 8 órakor minden nap indulva d. u. 4 1/2 órakor Nagy-Enyedre érke-zik, Nagy-Enyedről Kolozsvárra estvéli 10 órakor

Deésről Szamosujvárra és Kolozsvárra na-indulva, reggeli 8 órakor Kolozsvárra érkezik. Ezen meneten kívül lehet Kolozsvárról Nagy-Enyedre d. u. 4 órakor is indulni, ugyszintén Nagy-Enyedről éjjeli 3 órakor Kolozsvárra indulhatni, csakhogy ezen meneteknél Felvinczről N.-Enyedig és N.-Enyedről Felvinczig a vasutallt kell utazni.

Egy személy ára 30 font szabad podgyász-szal Kolozsvárról N.-Enyedig vagy vissza az első és közbülső Coupeba 5 frt, hátulsó Coupeba 4 ft 50 kr. tulsuly 5 kr. Tordáról Nagy-Enyedig vagy vissza első vagy közbülső coupéba 3 frt — hátulsó cou-peba 2 frt 60 kr. tulsuly 2 1/2 kr. — Felvinczről N.-Enyedig vagy vissza 1 frt, tulsuly 1 kr. fon-tonként.

Felvételi iroda Nagy-Enyeden Vágó Fe-rencz szállodájában.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Máj. 8-ról. 1873 5% metaliques 69.50. nemzeti kölcsön 72.70. 1860-diki államköl-esön 100.35. Bankrészenyek 930. —. Hitelrésze-nyek 316.50. London 108.90. Ezüst 107.80. Cs. kir. arany —. —. 20 frankos arany 8.72.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 80. —. Temesi 78. —. Erdélyi 77.50. Horv. Szlaven. 82. —.

Felölös szerkesztő **Sándor János.**

Hirdetmény

A B.-Hunyad — m.-n.-zsombori utvonalknak Középlak alsó végétől Zsombor helységéig terjedő szakaszára 1760 porond halom kihordatása árlejtés után fog eszközölni. Az árlejtés Középlakon f. hó 12-én fog megtartatni.

Az árlejtési feltételek előlegesen megtekinthetők Kolozsmegye házában az aljegyzői irodájában.

Kolozsmegye Alispánjától
Kolozsvárt 1873 május-2 án.
Kiszely Endre,
t. aljegyző.

Arlejtési hirdetmény.

A kolozsvári állami képezdek igazgatótanácsa részéről ezennel közhírre tétetik, hogy a tanítónő képezde kétvíz-közi ugynevezett Vesselényi-féle telkén, egy régi épületnek gyakorló iskolává leendő átalakítása és az egész teleknek újbóli bekerítése, f. évi május 12-én d. u. 3 órakor a helyszínen tartandó árlejtés után ki fog adatni, miről vállalkozni kívánók oly megjegyzéssel értesítettnek, hogy a vállalat biztosítékul, a vállalati összeg 10%-ka kívántatik, a többi feltételeket a tervezet és költségcsatát Olasz Károly képezdei gondnoknál (bel-magyarutca 40. sz. a.) előlegesen is megtekinthetik.

Az igazgató tanács határozatából
Kováts Antal,
jegyző.

809 2—2

Az osztrák**Industrial-bank**

Bécs, Istvánér 1 sz.
november 6-tól kezdve

pénztár jegyeket

bocsát ki

100, 500, 1000, 5000 forintos részletekben 5 %, 5 1/2 %, 6 %, 6 1/2 % kamat mellett

8 napi, 14 napi, 30 napi, 60 napi felmondással.

A forgalomban levő, fel nem mondott pénztárjegyek a fennebbi naptól kezdve a magasabb kamatot élvezik.

A kamatok a felmondásnál mindjárt előre felvehetők, a tőke visszafizetése az osztrák-magyar birodalom minden fővárosára utalványozható.

Az igazgató-tanács
(Utánnymot nem díjaztatik)
812 1—8

811

2—5

Legnagyobb nyereségremény.**260 húzásra,**

melyben

13 főnyeremény	300,000 forintos,
2 főnyeremény	280,000 forintos,
2 főnyeremény	250,000 forintos,
7 főnyeremény	220,000 forintos,
8 főnyeremény	200,000 forintos,
5 főnyeremény	150,000 forintos,
2 főnyeremény	110,000 forintos,

és még számos 100,000, 60,000, 50,000, 40,000, 30,000 forintos stb. nyereményre játszhatni

A. csoportu játéktársulatunkban

egy részletjeggyel 18 résztvevő közt 25 évnegyedes 7 fős részletfizetéssel.

E kedvelt csoportban meg van minden Austriában létező állam- és magánkölesön-sorsjegy, a melyek árkelet szerinti értéke teljes befizetés után készpénzzel fog a résztvevők közt felosztatni.

Mindjárt az első

7 fős évnegyedes részlet lefizetése után minden résztvevő játszik május 15-én a magyar állam és június 1-én az 1864-ki sorsjegyek húzására.

A közelebbi húzásokra

ajánljuk játéktársulatunkat.

20 darab magyar 100 fős sorsjegyre, negyedévenként 7, vagy havonként 6 fős részletfizetéssel, húzás május 15-én főnyeremény 150.000 ft.

20 drb. 1864-ki 100 fős sorsjegyre, negyedévenként 10, havonként 8 részletfizetéssel.

20 drb. 1864-ki 50 fős sorsjegyre, negyedévenként 5, havonként 4 ft. részletfizetéssel, húzás június 1-én, főnyeremény 250.000 ft.

20 darab Török sorsjegyre havi 5 fős részlettel húzás június 1-én főnyeremény 300,000 ft. E csoportban mindjárt az első részletfizetése után 20 drb. sorsjegyre játszik a résztvevő, s nyeresé esetén a nyeremény húszadrészét azonnal készpénzzel kikapja. Minden részlet teljes lefizetése után minden résztvevő egy eredeti sorsjegyet fog kapni.

Részletjegyekkel

egyes sorsjegyekre és tetszés szerint összeállított sorsjegy-csoportokra, a melyeknél résztvevő az első részlet lefizetése után egyedül játszik minden nyereményre, szolgálunk havonkénti vagy negyedéves részletfizetés mellett a legutányosabb feltételek s a légalányosabb összeállítások szerint.

Az österr. Industrialbank

részlet-osztálya

ezelőtt

Fürst Ede

Bécs, Istvánér 2 szám

(Utánnymot nem díjaztatik)

799

3—10

Gruber János

Pesten, Lipótváros, Széchenyi- és csillagutca 6 sz.

ajánlja nagyválasztékú

Kehlheimi márvány-lap-, lithografkő-, fizező- és éjjeliasztal-lap-raktárát minden nagyságban, tömörmivű jól kiszáradt parkettáit, valódi angol Robinspatent Portland-cementjét védjeggyel, kufsteini vízhatlan cementjét, alabástrom stuk-kátrját és mezei gipszt; továbbá mindennemű bajor földfestékeit, fehér olomát, fehér gáliczát, Ultramarin kék és tört olajfestékeit.

Firniszok, lakkok, lenmag- és fa-gépolaj, legjobb angol kőszén-kátrány, leg-tisztább fakátrány és vörös benzin-lakkátrány házfedelek behuzására; zeolithkő-fedőlapok, asfált, tűzhatlan téglák és tűzhatlan agyag; belga pátens-kocsikenőcs, fehér szurok, gyanta, söröző szurok és fenyőenyv, finom szurok cipészek, kefekötők, kovácsok és hajók számára.

Minde cikkek ezután saját házámmal Lipótváros, csillagutca 6 sz. a. újan fel-állított fiókraktáramban is kaphatók.

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtárúsnál Kolozsvártt megjelent és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (I.) Ős-, ó- és középkor. (513. Kr. e — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világecsítő rajzokkal. (36 tábla.)

Irta Jakab Elek.

161—*

Ára 10 frt.

(327)

E minden tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjesztetni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az újabbról története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklél fogja lapozgatni és benne buvázkodni, s a folytatását minden áron megszerezi magának.

Székely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága,
szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.

M e g h i v á s**a „VICTORIA” BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG HETEDIK RENDES KÖZGYÜLÉSÉRE.**

A Victoria biztosító társaság t. cz. részvényesei

Kolozsvártt 1873 május 29-dikén délelőtt 10 órakor tartandó

HETEDIK RENDES KÖZGYÜLÉSRE

ezennel tisztelettel meghívtnak az alapszabályok 25—26 §§-ai értelmében.

A közgyűlés tárgyai.

1. Igazgató választmányi előterjesztés az üzlet eseményeiről és az évi számadásról
2. A számadás vizsgáló bizottmány jelentése.
3. A számadás felett határozás és a lefolyt évre esendő osztalék megállapítása.
4. Indítványok.
5. A leköszönt elnök helyett új elnök választása, úgy a választmányba szükséges tagok, és a számadás vizsgáló bizottmány megválasztása.

Kelt Kolozsvárt az 1873 május 6-án tartott igazgató választmányi gyűlés határozatából

a Victoria biztosító társaság igazgatósága Kolozsvártt.

alelnök:

igazgató:

vezérigazgató:

Simon.

Bogdán.

Galgóczy.

Kivonat az alapszabályokból.

15. §. Közgyűlésen minden részvényesnek megjelenési és tanácskozási joga van.

A szavazatot illetőleg minden 2 új részvény egy szavazatra ad jogot. A régi részvényekre nézve a szavazati jog a régi alapszabályok szerint változatlanul marad.

Tíz szavazatnál többet senki sem bírhat.

Távollevő részvényesek közönségesen csak szavazatképes részvényesek által képviseltethetik magukat: azonban határozott névre szóló régi részvényeseknél megengedtetik, hogy férjes nők férjeik, kiskorúak és gyámság alatt lévők, gyámjaik és gondnokaik, testületek, alapítványok választott meghatalmazottjaik által képviseltessenek, habár az ily egyének részvényesek nem volnának is.

Tíz szavazatnál több egy kézben ily megbízatás után sem egyesíthető, bele értve ebbe már a saját szavazat számot is.

26. §. Egyébiránt a részvényeseknek s azok képviselőinek a közgyűlésen jog gyakorolhatás tekintetéből hivatalos igazoló jeggyel kell magukat ellátniok, mely jegy birtoklójának nevét, állását, a képviselt részvények és azok után járó szavazat számát foglalja magában, mely jegyek, szavazat alkalmával mindenkor, tanácskozás alkalmával pedig szükség esetén felmutatandók.

E célból az igazgató választmány minden közgyűlés előtt saját kébeléből két tagot választ, kikhez az igazgatóság maga részéről egy harmadikot nevez, kik együtt képezik az igazoló bizottmányt, mely közgyűlés előtt egy héttel folytonosan együtt ülven, a szavazatot igazoló részvények a közgyűlés előtt legalább 3 nappal ennél leteendők, a meghatalmazványok hozzá beadandók, s az általa megvizsgált részvényes jogosítvány és meghatalmazványok alapján az igazoló jegyeket kiadja, eljárásáról a közgyűlés elé terjesztendő jegyzőkönyvet és név-jegyzéket vezetvén.

Utánnymot nem díjaztatik.

813

2—3

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvártt.